

KATAKAL

Ročník V.

1. 9. 2024

Číslo: 36

22. NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

R.: Pane, kto smie bývať v tvojom svätom stánku?

Mk 7, 1 - 8. 14 – 15. 21 - 23

K Ježišovi sa zišli farizeji a niektorí zákonníci, ktorí došli z Jeruzalema. A videli niektorých z jeho učeníkov jest' chlieb poškrvnenými, to jest neumytými rukami. Farizeji totiž a Židia vôbec držia sa obyčaje otcov a nevidia, kým si neumyjú ruky až po zápästie. A keď prídu z trhu, nevidia, kým sa nevykúpu. A zachovávajú ešte mnoho iných vecí, ktoré prevzali: umývanie čiaš, džbánov, medeníc a postelí.

Farizeji a zákonníci sa ho opýtali: „Prečo sa tvoji učeníci nedržia obyčaje otcov a jedia chlieb poškrvnenými rukami?“

On im povedal: „Dobre o vás, pokrytcoch, prorokoval Izaiáš, ako je napísané: ‚Tento ľud ma uctieva perami, ale ich srdce je ďaleko od mňa. No darmo si ma ctia, lebo náuky, čo učia, sú iba ľudské príkazy.‘ Božie prikázanie opúšťate a držíte sa ľudských obyčajov.“

Potom znova zavolať k sebe zástup a povedal im: „Počúvajte ma všetci a pochopte! Človeka nemôže poškrvniť nič, čo vchádza doň zvonka, ale čo vychádza z človeka, to poškrvňuje človeka. Lebo znútra, z ľudského srdca, vychádzajú zlé myšlienky, smilstvá, krádeže, vraždy, cudzoložstvá, chamtivosť, zlomyselnosť, klamstvo, necudnosť, závisť, rúhanie, pýcha, hlúposť.“

Všetky tieto zlá vychádzajú znútra a poškrvňujú človeka.“

Po päťtýždňovom jánovskom exkurze sa vraciame späť k evanjeliu podľa Marka. Spis sme opustili v druhej polovici júla v 6. kapitole pri tom ako sa k Ježišovi a jeho učeníkom, ktorí hľadali oddych, zhĺklo množstvo ľudí. Ježiš sa pri pohľade na zástup nad nimi zľutoval. Nasleduje opis prvého rozmnoženia chlebov, ktoré nám liturgia nahradila 6. kapitolou z Jánovho evanjelia. Preskakujeme následný Ježišov zázrak kráčania po a aj uzdravenia v genezaretskom kraji. Dostávame sa tak ku siedmej kapitole, konkrétne k jej prvej polovici.

Debata, ktorá v našom úryvku prebieha sa dotýka viacerých predmetov. Liturgia text navyše tematicky porozstrihovala a niektoré pasáže vynecháva. Aby sme však ostali v kontexte rozoberme si najprv jeho štruktúru. Základne delenie pozostáva z dvoch diskusií s Ježišom. Prvú začínajú farizeji a zákonníci a týka sa tradície otcov. Druhú oživujú Ježišovi učeníci, keď sa vracajú k jednej časti predchádzajúcej debaty, konkrétne k rituálnej čistote.

Rozoberme si to teraz ešte podrobnejšie. Na scénu najprv prichádza „náboženská inšpekcia“ z Jeruzalema, ktorá zisťuje u Ježišových učeníkov nedostatky v oblasti rituálnej čistoty pri stravovaní. Keďže Marek píše pre kresťanov nežijúcich v židovskom prostredí, podáva vysvetlenie miestnych reálií. Nasleduje otázka inšpektorov na Majstra skupiny a Ježišova odpoveď, v ktorej pomocou citácie Izaiáša poukazuje na nezrovnalosť medzi praktizovaním tradície a Božou vôľou. Ako príklad Ježiš používa prax obetovania

Bohu prostriedky na zaopatrenie rodičov. Ten v liturgii vynechávame. Ježiš potom zvoláva ľudí a podáva autoritatívne vyhlásenie o rituálnej čistote všetkých pokrmov. Preskakujeme aj v. 16 pretože ho neobsahujú závažné rukopisy. Takisto nepočujeme ani prvú polovicu druhej scény, kde sa dej presúva do domu a kde si učenci žiadajú dovysvetlenie. Čítanie pripája len jej záver (v. 21-23), v ktorej Ježiš ponúka katalóg nerestí, ktoré z človeka vychádzajú a ktoré ho naozaj poškvŕňujú.

Čo si z toho teda máme zobrať? Poukážeme tu na dve veci. Praktiky, ktoré evanjelista kritizuje, sa ako príkazy v Tóre priamo nenachádzali. Je totiž známe, že v tom období sa farizeji snažili chrámové praktiky aplikovať aj v bežnom živote. Zmyslom bola úprimná snaha o ochranu predpisov, ktoré v Tóre boli. Tým, že sa zvýšili kritéria správania, sa malo zabrániť vôbec porušeniu toho, čo bolo prikázané bežne. Tento jav vystupoval hlavne v dobách, kedy bola náboženská identita židov ohrozená vonkajším tlakom.

Druhová dôležitou vecou k pochopeniu, je koncept rituálnej čistoty. V staroveku nebol cudzí pre takmer žiadne náboženstvo.

Čistota je v tomto zmysle dispozícia, ktorá sa vyžaduje, aby sa človek mohol priblížiť k posvätným veciam. Strácala sa, bez ohľadu na mravnú zodpovednosť, fyzickým dotykom. Dôvody a objekty boli pritom rôzne, z ktorých zmysel mnohých dnes už ani nemáme šancu poznať. Ich obsah nám ponúka hlavne pasáž knihy Levitikus k. 11-16.

Boli to veci, ktoré sa týkali hygieny (smeti, skazenosť, choroby) a nebezpečenstva odpadnutia od viery (predmety a zvieratá používané a uctievané v cudzích kultoch). Osobitnou kategóriou boli taktiež veci spadajúce do Božej sféry akou boli kultové priestory a predmety, či oblasti nad ktorými mal moc iba Boh, akou bol zrod života (výron semena, menštruácia) a jeho smrť (mŕtvola). Čistota tak pre starovekého človeka vytvárala mantinely pre správne chovanie.

Je teda Ježiš proti tradícii a náboženským praktikám? Myslím, že sa na to nedá odpovedať kladne. Je jasné, že mnohé z nich sám Ježiš dodržiaval. Zmyslom tohto evanjeliového úryvku spočíva inde. Tradície a rituály majú zmysel len dotedy, pokiaľ nám pomáhajú plniť Božiu vôľu.

